

Tiktak Koffie- en theehandel

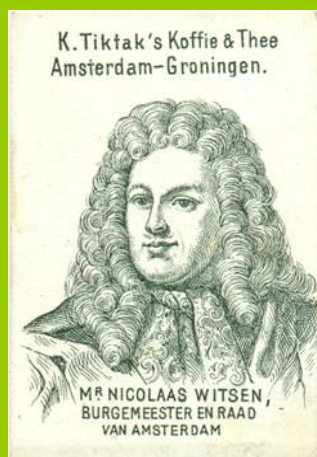

Koffie- en Theehandel K. Tiktak – dat is de naam van de eigenaar – is een van de vele oude koffie- en theebedrijven rond de voormalige Zuiderzee. Tiktak was oorspronkelijk gevestigd in de binnenstad van Groningen aan het Damsterdiep. Daar bevond zich vanaf 1842 een bedrijf in tabak, koffie en thee van J. Gruno, in een pand genaamd “De blauwe haan”. In 1869 werd het pand met de koffiebranderij en theepakkerij verkocht aan Klaas Tiktak, en Gruno ging elders verder met de tabak.

Tiktak liet het beeldmerk “De blauwe haan” zoals hierboven afgebeeld in 1900 registreren. In 1902 werd het pand vervangen door een nieuwe fabriek met een haan in de topgevel. Pas in 1984 verhuisde het bedrijf naar een nieuw gebouw aan de Rouaanstraat en ging het bedrijf op in de multinational Segafredo.

*De Tiktak fabriek, kantoor en woning in Groningen rond 1918.
Alle vrachtovervoer vindt nog plaats met paard en wagen.*

Tiktak is vooral bekend van de twee dikke vogelalbums uitgebracht in 1924 en 1927, de laatste Nederlandse insteekalbums. Maar het bedrijf heeft nog vijf andere albums uitgebracht, waarvan de laatste nog in 1948. Pas op het laatste album voor de oorlog (1939) wordt het oude handelsmerk een keer getoond.

Zoals veel bedrijven begint Tiktak al aan het begin van de eeuw met het uitgeven van zwartjes. Eerst een aantal ongenummerde met achterop spreekwoorden en gezegden. Rond 1908 volgen een aantal series van 12 zwart-wit plaatjes met Sprookjes van Moeder de Gans. Daarna verschijnt een serie van 36 dunne ingekaderde vlaggenplaatjes van onbekende afkomst.

Rond 1915 volgt een serie van 150 “Bekende personen uit de geschiedenis”, en kort na de Eerste Wereldoorlog 120 plaatjes van “Neerlands leger en de vloot”. Deze getekende plaatjes met een beschrijving op de achterkant zijn uniek. Al deze series zijn van circa zwartjesformaat, 40 x 60 mm.

Deze jaartallen zijn schattingen

In de oorlog verschijnen nog eens twee series van 60 andere vlaggenplaatjes in twee groottes, waarschijnlijk kleine plaatjes bij kleine verpakkingen en grote plaatjes bij grote verpakkingen. Direct na de oorlog wordt vervolgd met de nummers 61 tot 120. Tiktak brengt hierbij een slap album met bladen van slecht crisispapier uit, waar beide series in passen, de grote plaatjes op de voorkant van de bladen en de kleine in kleinere kaders met dezelfde nummers erin op de achterkant. Deze plaatjes van matige kwaliteit gedrukt op dun karton zijn ook uitgegeven door bakkerij J. Jansse Wzn. in Rotterdam, en als reclameplaatjes zonder merkopdruk door diverse bedrijven. Pas in 1923 vervolgt Tiktak met nog 120 vlaggen, doorgenummerd tot 240, weer in twee groottes. Door beide kanten van de bladen te gebruiken kan men alle 240 in één album plakken. Doordat het album alleen aan de kantoren in Groningen en Amsterdam verstrekt wordt, is het vrij zeldzaam gebleven.

Kort daarna verschijnt een tekstloos inplakalbum voor de plaatjes "Neerlands leger en vloot". Ook dit album is, in tegenstelling tot de vogelalbums waarmee enkele jaren later begonnen wordt, zeer zeldzaam.

Natuuralbums

Het "echte" werk begint in 1924 met het *Vogel-Album*. Dit is opmerkelijk, omdat het jaar daarvoor Zeepfabriek Het Klaverblad het eerste grote album van na de Eerste Wereldoorlog heeft uitgebracht, het "Vogelalbum No. 1", waarvan het tweede deel vervolgens uitblijft. Tiktak, die aanvankelijk slechts één vogelalbum wilde uitbrengen, komt vanwege het succes van het eerste album wel in 1927 met het *Vogelalbum Deel II*. Het eerste album krijgt drie herdrukken, het tweede album twee. Het tweede album wordt ook in het Duits uitgebracht, met de Nederlandse plaatjes maar met de Duitse vogelnamen eronder.

Deze albums vertonen een aantal merkwaardigheden. Het zijn vollinnen kwartoalbums (23,5 x 30 cm) met bedrukte voorkant. Het eerste heeft geen rugtitel, het tweede wel, maar vreemd genoeg luidt die: "Vogelalbum van K. Tiktak", dus zonder vermelding van Deel II. Een bijzonderheid is dat het nog insteekalbums zijn. Beide hebben dikke stijve plaatjes van wit karton van het forse formaat circa 75 x 108 mm. Op elk plaatje is een vogel afgebeeld. Een volgende bijzonderheid is, dat de afbeeldingen geen omkadering hebben, net als de vogelplaatjes van Oldenkott (1917 en 1922).

In de eerste druk van het eerste album zijn bij de plaatjes niet de namen van de vogels vermeld. In de volgende drukken zijn die toegevoegd. In het tweede album zijn de namen van de vogels ook op de plaatjes afgedrukt. Bijzonder merkwaardig is, dat de auteur J. de Jonge kennelijk niet bekend was met de schilder van de plaatjes. In het voorwoord van de eerste druk vermeldt hij C.A. van Voorn als de kunstenaar. In het voorwoord van de volgende drukken is dat gecorrigeerd in H. Sikkema. In het tweede album wordt de kunstenaar niet genoemd en zijn alle plaatjes ongesigneerd.

Een aantal drukken van deze albums heeft tenslotte nog een bijzonderheid die de verzamelaar flink dwarszit. De eerste druk van het eerste album is goed in de band genaaid, de herdrukken van het eerste album en de eerste druk van het tweede album zijn echter geniet, zoals o.a. de oudste albums van Verkade. Deze vallen vaak uit elkaar doordat de nieten weggeroest zijn. Dat is kennelijk na drie jaar al duidelijk, want de herdrukken van het tweede album zijn weer goed ingenaaid. Omdat de eerste druk maar een kleine oplage had, is het moeilijk om aan een geheel gaaf exemplaar van het eerste album te komen.

Tiktak, dat als veel kleine koffie-, thee- en tabaksbedrijven een sterk regionale afzetmarkt heeft, breidt in de twintiger jaren zijn verkoopactiviteiten uit naar het naastgelegen Duitsland. Het tweede vogelalbum wordt ook in het Duits uitgebracht. De crisis van 1929 e.v. maakt hier een einde aan.

In de derde druk van Vogelalbum deel II, die binnen een jaar verschijnt, wordt al een vervolg aangekondigd: een tweetal plantenalbums door dezelfde auteur. Het eerste, dat niet de titel "Plantenalbum" krijgt als logisch vervolg op Vogelalbum, maar de omstandige titel *Neerlands' Bosschen en Groene Weiden*, verschijnt inderdaad al een jaar later (1928). Dat is wel erg kort op het tweede vogelalbum. Het tweede deel verschijnt dan ook pas in 1930.

Bekende Personen uit de Geschiedenis Nr. 122.

Deze Burgemeester werd in 1689 afgevaardigd naar Engeland om met de Koning, Prins Willem III te spreken over de uitbreiding der Vloot. Willem III weigerde echter Zijn toestemming en keerde hij onverrichte zaken terug.

In advertenties in de dagbladen noemt de firma Tiktak het vierde album:

Deel 4 „Veldbloemen” en „Kamerplanten”

Deze twee albums zijn meer aangepast aan de tijd. De banden zijn niet van vollinnen maar halflinnen en ze hebben “normale” inplakplaatjes van dik papier met ingekaderde afbeelding. De plaatjes hebben wel het forse formaat gehouden. Diverse illustratoren hebben er aan gewerkt, voor het eerste deel zelfs vijf plus nog een voor de omslag, en voor het tweede deel nog maar twee daarvan.

Het herdrukken is Tiktak kennelijk in het bloed gaan zitten; van het eerste deel verschijnen in 1932 en 1934 aangevulde herdrukken. In het tweede deel zijn geen drukken aangegeven, maar uit verschillen in de uitvoering kan geconcludeerd worden dat er tenminste twee drukken van verschenen zijn. En Tiktak zou Tiktak niet zijn als ook deze albums niet enige eigenaardigheden zouden hebben. Hoewel technisch aangepast aan de tijd, heeft het eerste album een vreemde omslagillustratie die beter past bij een sprookjesboek van eind 19^e eeuw. Het tweede deel heeft een totaal ander omslag-ontwerp, dat beter past bij een meisjesboek, het resultaat van een door Tiktak uitgeschreven prijsvraag. Een tweede eigenaardigheid is, dat de plaatjesbladen al vóór de tekst, en in het tweede deel zelfs voor het voorwoord, beginnen. Een derde eigenaardigheid is tenslotte dat op de rug van beide boeken wel als titel *Plantenalbum* is gedrukt.

Tiktak wordt door het noodlot achtervolgd. Ook het eerste plantenalbum valt uit elkaar. De katernen zijn weliswaar in elkaar genaaid, maar ze zijn op het bindgaas gelijmd. De lijm verhardt na verloop van tijd, waardoor het bindwerk openbreekt.

Na het grote karwei van de vier naturalalbums zet huisschrijver J. de Jonge zijn educatieve werk voor Tiktak voort met het jeugdboek “Zonnige dagen”. Dit boek wordt niet als album uitgegeven maar als gewoon leesboek, waarschijnlijk in 1933. Hierna wordt het lange tijd stil, tot 1939.

Tiktak zwicht voor volkssport No. 1: Voetbal

Waarschijnlijk wordt Tiktak door sterke concurrentie gedwongen tot een nieuw offensief. Plaatsgenoot en concurrent Smith die tot begin dertiger jaren enkele reclamealbums over de natuur heeft uitgegeven – dieren, veldbloemen, vogels – is in 1936 aan eigen albums over sport begonnen, met als eerste “Voetbalglorie”, in 1938 gevolgd door “Hun grootste sportdag”. Tiktak reageert in 1939 met een voetbalalbum, met een duidelijke aanleiding, het 50-jarig bestaan van de K.N.V.B. (1889 – 1939). Aan dit album is duidelijk te zien dat veel koffie- en theebedrijven voor de oorlog een sterk regionaal afzetgebied hebben. Het album beperkt zich namelijk tot *Voetbal in het Noorden*. Dit album is logischerwijs voorzien van fotoplaatjes.

De Tweede Wereldoorlog voorkomt verdere duels met concurrent Smith.

Terug naar de natuur

Na de oorlog moeten de overgebleven koffie- en theebedrijven hun markt heroveren. Smith passeert Tiktak al in 1947 met “Nieuwe voetbalglorie”. Tiktak keert daarop terug op het oude, vertrouwde terrein van de natuur. In 1948 wordt het album *Voorjaar* uitgebracht.

Dit album is moderner uitgevoerd. Het is van romanformaat en heeft een eenvoudige gestileerde afbeelding van een ree in goud ingedrukt op de verder ongekleurde voorkaft, zoals later bij het album “De Kilometerkampioen” (Hooimeijer c.s., 1954). Het is geschreven door de Groningse bioloog Fop Brouwer. Met het forse aantal van 96 pagina's is het door het gebruik van dun papier toch geen dik boek geworden. Het bevat slechts 60 stevige aquarelplaatjes van normaal formaat, die weer met vieren op een plaatjespagina zijn geplaatst. De kunstenaar is onbekend.

De schrijver geeft aan het slot van dit laatste album aan dat het volgende over de zomer zal gaan. Er is kennelijk een reeks van de vier jaargetijden gepland. Door de neergang van het bedrijf is het echter bij dit ene deel gebleven.

TITA01

Vlaggen-Album

Vlaggen-Album aangeboden door K. Tiktak Groningen – Amsterdam. (circa 1917-1924)

16 bladen zonder tekst waarop 2 x 128 plaatjes geplakt kunnen worden.

Prijs: gratis bij inlevering van 10 halfpounds theezakken of 25 een ons theezakken of halfpounds koffiezakken.

Er is een tweede druk, iets kleiner en de omslag donkerder bruin met een fijner getand dubbel kader.

Kenmerken

Slap kwartoalbum (23 x 30 of 22,2 x 29,3 cm) met bladen van slecht crisispapier, met kleine steekjes aan elkaar genaaid. Op de rug is daar een smal reepje papier overheen geplakt. Op elke pagina zijn 8 hokjes met in het midden een plaatjesnummer gedrukt in twee kolommen van 4, met daar omheen een randversiering. De nummers op de voorkant van een blad zijn hetzelfde als op de achterkant, van 1 tot en met 128.

Er zijn 240 plaatjes uitgegeven in twee formaten, 68 x 45 mm en 58 x 34 mm, zie de inleiding. Op de voorkant van de bladen zijn kaders gedrukt voor alleen grote plaatjes en op de achterkant zijn binnen de grote kaders kleine kaders gedrukt waarin de kleine plaatjes geplakt kunnen worden. Het album kan dus gebruikt worden om de eerste twee series grote plaatjes in te plakken op alleen

de voorkanten van de bladen, of de kleine plaatjes op de achterkanten van de bladen, of alle 240 plaatjes opeenvolgend op weerskanten van de bladen. Het laatste blad met nummers 121 – 128 blijft leeg.

Achterop de eerste 60 plaatjes is gedrukt dat deze serie plaatjes uit 60 vlaggen bestaat. De tweede serie bestaat ook weer uit 60 plaatjes en de derde tenslotte uit 120. De plaatjes zijn echter aan de voorzijde doorlopend genummerd van 1 tot 240. Onder de vlag is de naam van het land, stad etc. afgedrukt. Op de ruwe achterzijde staat verder alleen hoe het album verkregen kon worden.

De kartonnen plaatjes zijn aan de voorzijde wel glad, maar niet helderwit zoals gebruikelijk was bij de lithoplaatjes.

Inhoud

De eerste serie van 60 bestaat volledig uit vlaggen van staten, waaronder enkel Duitse deelstaten. Vanaf plaatje 65 komt er variatie in, te beginnen met drie nieuwe vlaggen van Rusland, met de vlag van de Sovjetrepubliek van 1918 (de vlag van daarvoor is plaatje 21). Plaatje 69 geeft voor de tweede keer de Duitse staatsvlag, eerder al afgedrukt als plaatje 10, nu met de toevoeging (Republ.), dat is na 1918. Kennelijk is de eerste serie al vóór 1919 getekend en is de tweede serie pas in 1919 begonnen. Overigens is plaatje 10 fout; kennelijk is deze vlag verwisseld met 11.

Plaatje 81 is de Rode Kruis vlag. 97 t/m 105 geven de federatie van Maleische staten en de deelstaten daarvan.

106 tot en met 116 geven een reeks op Engeland georiënteerde vlaggen, echter onderbroken door Korea dat toen bezet was door Japan. Opmerkelijk daarbij is vlag 109 van het tijdelijk door Engeland bezette Duitse eiland Helgoland. Bij 113 duikt Londen op, gevolgd door 7 oude Amerikaanse vlaggen, waarbij 120 de vlag van de zuidelijke staten van Noord-Amerika rond de burgeroorlog foutief is aangeduid als "Bondsvlag Zuid-Amerika".

De volgende serie van 120 begint met 51 vlaggen van het huis van Oranje vanaf de 16^e eeuw inclusief de in 1923 opnieuw vastgestelde Nationale vlag en koninklijke standaard met vermelding van het jaartal (incl. Waldeck-Pyrmont die ook al afgebeeld is als plaatje 11), van de Tachtigjarige Oorlog, de Oost en West-Indische compagnieën, tot de republiek van 1795 (plaatje 171).

Plaatjes 172 t/m 180 geven Oost-Indische vlaggen. Vanaf 181 t/m 232 volgen oude en nieuwe vlaggen van provincies, steden inclusief enkele studentenvlaggen, en eilanden. Tenslotte volgen nog enkele schuttersgilden en legerkorpsen.

De serie opent met het Oranje-blanje-bleu. Plaatje 3, de vlag van Luxemburg, zou hetzelfde moeten zijn, maar die staat ondersteboven.

TITA02

Neerlands leger en vloot

Album van Neerlands Leger en Vloot. Aangeboden door K. Tiktak, Thee en Koffiehandel Amsterdam – Groningen. (ca. 1922)

12 ongenummerde bladen met 120 plaatjes om op te plakken.

Kenmerken

Klein halffinnen inplakalbum (20,5 x 24 cm) met op de voorkant alleen een titelopdruk, en zonder rugtitel. De 6 dubbele bladen zijn in de band geniet. Het album begint met een titelblad met dezelfde tekst als op de voorkant, gevolgd door 10 plaatjesbladen. Op elke pagina kunnen 6 plaatjes ingeplakt worden in inplak-kaders. Op elke pagina staat bovenaan het leger- of vlootonderdeel.

Op de meeste pagina's zijn regels informatieve tekst over de leger- en vlootonderdelen tussengevoegd:

De Genie is belast met den aanleg van mijnen, het

opruimen van hindernissen. het maken van

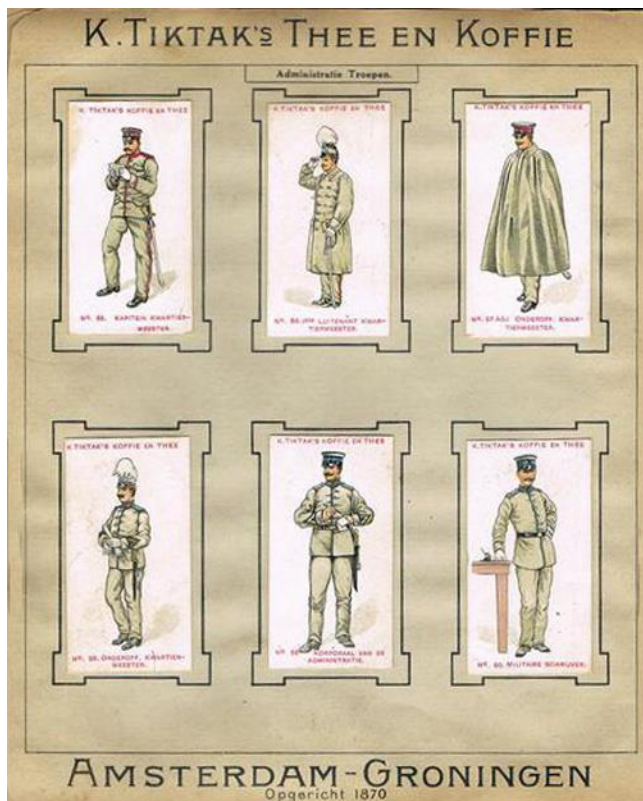
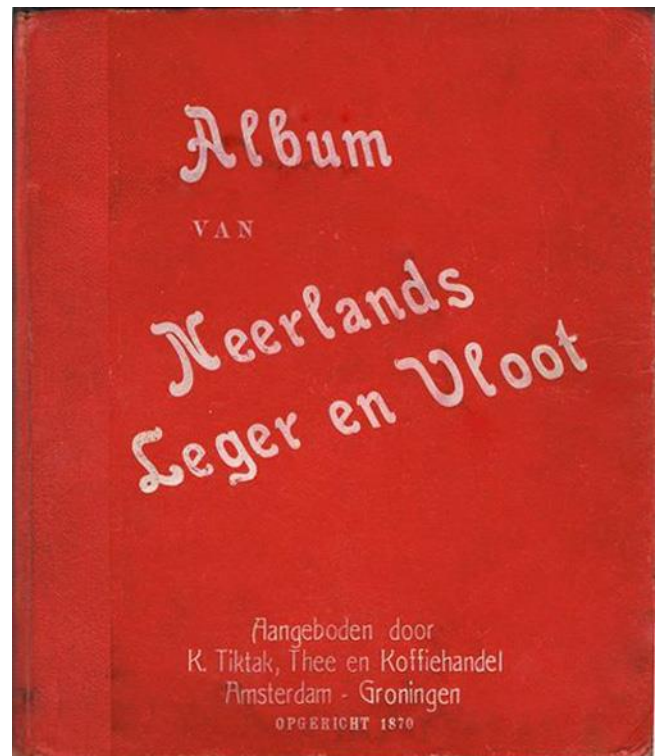
hindernissen, het herstellen of onbruikbaar maken van spoor- en kunstwegen, bruggen. Het maken van

Telegraafverbindingen enz. enz. Het bestaat uit één Regiment. te weten: 1 Bataljon Pioniers Is

4 Compagniën. 1 Bataljon Technische Troepen is 2 Compagniën Telegrafie. 2 Compagniën Spoorweg.

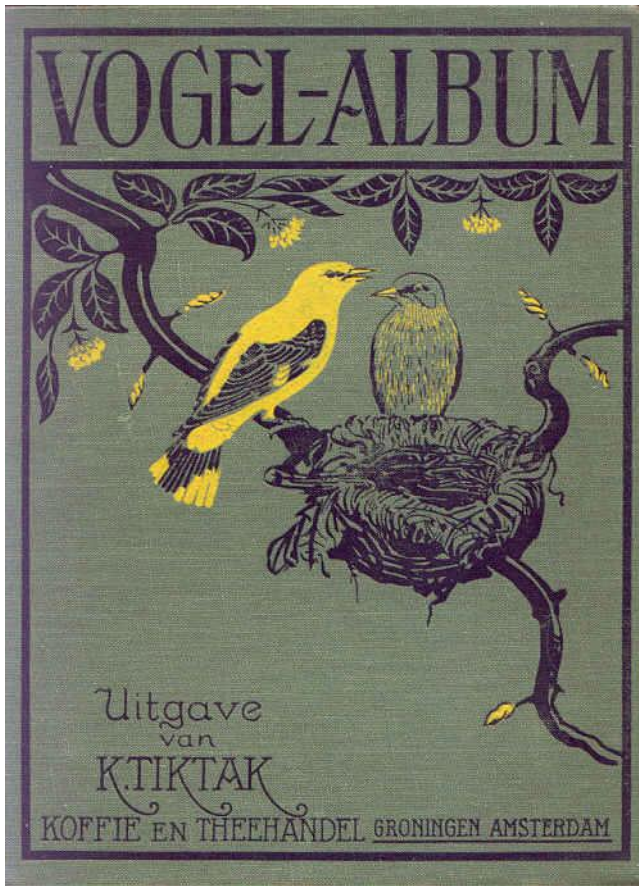
1 Bataljon Depot. Verder is de indeeling als bij de Infanterie.

Het formaat van de plaatjes van 37 x 68 mm wijkt iets af van het zwartjesformaat (40 x 60 mm), zodat op de voorkant onder de afbeelding plaats is voor een titelopdruk en het nummer van het plaatje. De plaatjes zijn gerangschikt in leger- en vlootonderdelen, maar ze zijn doorlopend genummerd 1 – 120.

De onderdelen zijn:

Nog aan te vullen

TITA03

Vogel-Album

Vogelalbum. Eenige verschijnselen uit het vogelleven benevens een beschrijving van honderd van de meest voorkomende soorten. Door J. de Jonge. Uitgave van de firma K. Tiktak Koffie- en theehandel Amsterdam – Groningen. November 1924

73 pagina's exclusief het titelblad en inhoudsopgave (register) achterin, en 13 ongenummerde dikke insteekbladen voor 100 chromo's. Zwart-wit foto's in de tekst.

Prijs: "Tegen inlevering van 50 ledige halfponds koffiezakken of 50 ledige onsen theezakken of 20 ledige halfponds theezakken. Handelswaarde f 2.50"

Kenmerken

Kwarto insteekalbum (23,4 x 29,8 cm) met bedrukte voorkant zonder rugtitel. Het boekwerk is opgezet als jaargetijdenalbums van Verkade, met dunne tekstbladen en dikke insteekbladen. Ook de decoratierand boven het voorwoord en het begin van de hoofdstukken doet aan de oude Verkade-albums denken. De grote verschillen zijn dat de band vollinnen is, en dat er slechts vier plaatjes van fors formaat op een pagina passen. De tekstpagina's zijn van kunstdrukpapier, dat geen verzuuringsvlekjes vertoont. De dikke insteekbladen vertonen daarentegen wel wat verzuring. De drukker, Hoitsema in Groningen is op de tweede pagina vermeld.

In de eerste, ingebonden druk (geen druk aangegeven) zijn op de insteekbladen alleen de nummers van de plaatjes aangegeven. Deze lopen tot 100; de achterzijde van het laatste plaatjesblad is leeg. In de volgende drie geniete drukken zijn onderaan de plaatjesbladen kaders met de nummers en namen van de vogels toegevoegd. Tevens is in het voorwoord de foutieve naam van de kunstenaar gecorrigeerd.

De plaatjes van circa 75 x 108 mm zijn chromolitho's op stijf helderwit karton. Op elk plaatje is een vogel afgebeeld zonder omkadering. Op de eerste druk van de plaatjes is alleen rechtsonder het nummer van het plaatje gedrukt, op de latere drukken is de naam van de vogel midden onder toegevoegd.

De plaatjes zijn genummerd 1 – 100, en zijn slechts gedeeltelijk gesigineerd H.S.

Inhoud

Dit boek bestaat uit twee delen. In het "Algemeen gedeelte" van 25 pagina's wordt een uitvoerige inleiding gegeven in zes genummerde hoofdstukken (Natuurstudie, vogelbescherming, de bouw der vogels, nieuwe onderzoekingen, de vogelzang, de vogeltrek). Bij dit deel behoren geen plaatjes, er zijn wel een aantal gerasterde zwart-wit foto's in opgenomen. Het tweede "Speciaal gedeelte" geeft eerst een determineertabel en vervolgens korte beschrijvingen bij de 100 vogelplaatjes.

TITA03B

Vogel-album Tweede druk, december 1925, geniet, met namen van de vogels toegevoegd en diverse correcties

TITA03C

Vogel-album Derde druk, juni 1926, idem

TITA03D

Vogel-album Vierde druk, december 1926. Andere drukker. Geniet. Omslag is lichter gekleurd. Titelblad gewijzigd met toevoeging "Eerste deel". Ook is het woord "honderd" geschrapt uit de ondertitel om die gelijk te maken aan het tweede album.

TITA04A

Vogelalbum deel II

Vogelalbum. Eenige verschijnselen uit het vogelleven benevens een beschrijving van de meest voorkomende soorten. Door J. de Jonge. Tweede deel. Uitgave van de Firma K. Tiktak, Koffie en Theehandel Groningen – Amsterdam. Januari 1927.

75 pagina's vanaf het titelblad inclusief Alfabetisch Register en 5 pagina's Systematisch overzicht achterin, en 15 ongenummerde dikke insteekbladen voor 120 chromo's. 12 zwart-wit foto's in de tekst.

1^e druk (druk niet vermeld) geniet; 2^e en 3^e druk gebonden.

Prijs: "Tegen inlevering van 60 ledige halfpounds koffiezakken of 60 ledige onsen theezakken of 24 ledige halfpounds theezakken"

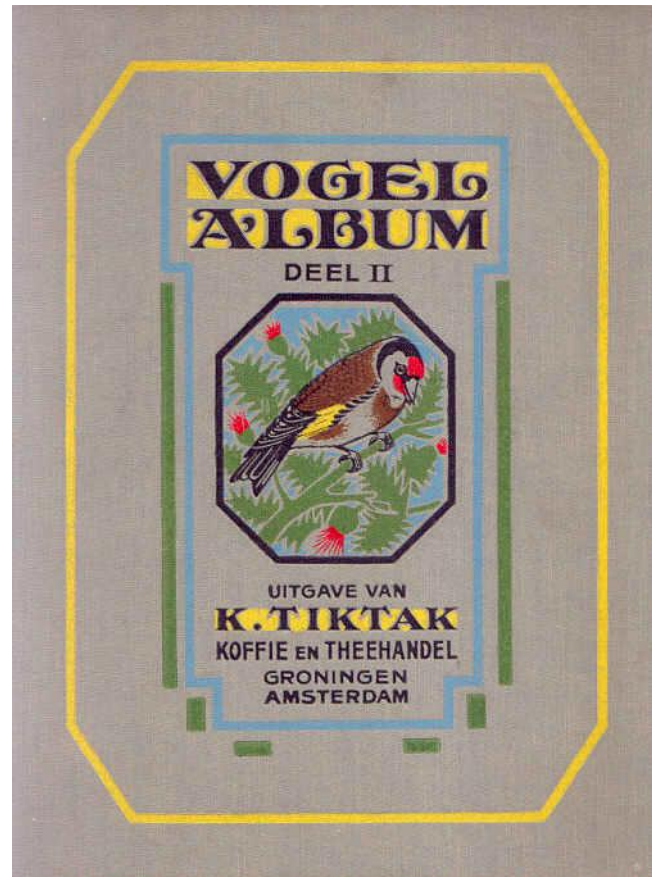
Kenmerken

Vollinnen Insteekalbum, een fractie smaller dan het eerste deel (23 x 29,7 cm), met een bedrukte voorkant. Dit tweede album heeft een rugtitel zonder vermelding van Deel II. Het boekwerk is op dezelfde wijze opgezet als het voorgaande, met dunne tekstbladen en dikke insteekbladen. De decoratierand boven sommige pagina's is vervallen. De tekstpagina's zijn van kunst-drukpapier, dat geen verzuringsvlekjes vertoont. De dikke insteekbladen zijn nu ook zuurvrij. Dezelfde drukker als van deel I, Hoitsema in Groningen, is onderaan het titelblad vermeld.

De eerste druk van dit album (geen druk aangegeven) is net als de herdrukken van het eerste album geniet; de herdrukken, die in hetzelfde jaar verschenen zijn, zijn net als de eerste druk van het eerste album genaaid.

De plaatjes van circa 75 x 108 mm zijn weer chromolitho's op stijf helderwit karton, en op elk plaatje is weer een vogel afgebeeld zonder omkadering. Rechtsonder is het nummer van het plaatje gedrukt, en midden onder de naam van de vogel.

De plaatjes van een onbekende kunstenaar zijn genummerd 1 – 120 en zijn ongesigneerd. Op de achterzijde is Deel II vermeld.

Inhoud

Dit boek begint direct na een inleiding van 1 pagina aan de beschrijving van de 120 vogels die op de plaatjes afgebeeld zijn.

Opmerkelijk is, dat tussen de beschrijvingen 12 zwart-wit foto's opgenomen zijn, die geen verband houden met de tekst waar ze bij geplaatst zijn.

Aan het slot is een lijst van geraadpleegde boeken opgenomen (p. 68), die begint met „Het Vogeljaar” van Jac. P. Thijsse. Na het alfabetische register van de plaatjes in dit album is een systematisch overzicht van alle in de twee albums behandelde soorten opgenomen, waarvan de indeling is ontleend aan „Het Vogeljaar”.

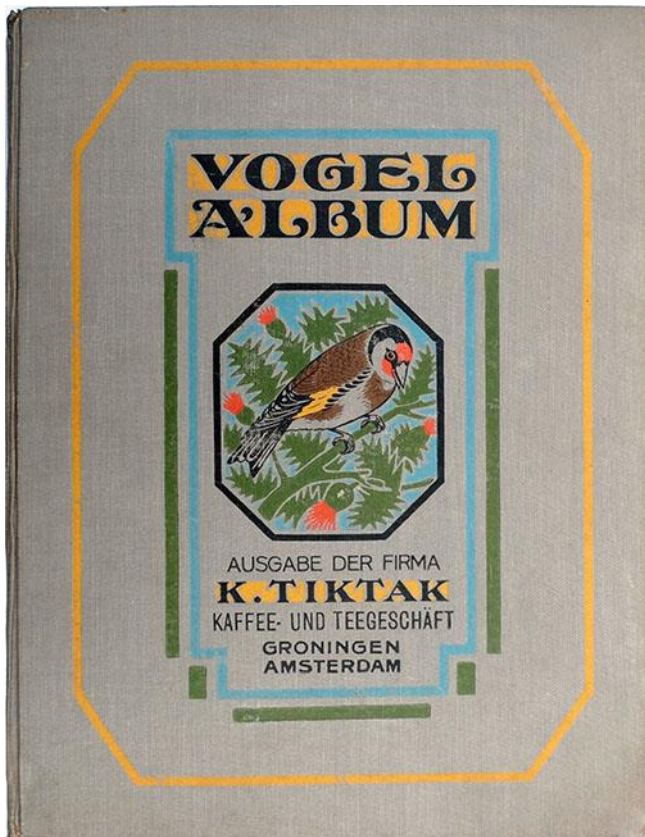
TITA04B

Vogelalbum Deel II, Tweede druk, xxx 1927. Kleine correcties.

TITA04C

Vogelalbum Deel II, Derde druk. December 1927. Idem. Genaaid.

Het laatste van de 220 vogelplaatjes

TITA04 DUIJS Vogelalbum

Vogelalbum. Eine Beschreibung von 120 weniger häufig vorkommenden Vogelarten. Bearbeitet van J. de Jonge. Ausgabe der Firma K. Tiktak, Kaffee- und Teegeschäft, Groningen – Amsterdam. (zonder datum).

70 pagina's vanaf het titelblad inclusief Alphabetischer Verzeichnis achterin, en 15 ongenummerde insteekbladen voor 120 chromo's. 12 zwart-wit foto's in de tekst.

Kenmerken

Dit album komt overeen met de Nederlandse uitgave van Vogelalbum II en is door dezelfde drukker, Hoitsema in Groningen, gemaakt. De omslag lijkt gelijk aan de Nederlandse doordat de titel in beide talen hetzelfde is, maar de vermelding DEEL II ontbreekt, en verder zijn de kleinere tussenregels "AUSGABE DER FIRMA ..." et cetera anders.

Vollinnen Insteekalbum (23 x 29,7 cm), met een bedrukte voorkant en met rugtitel "VOGELALBUM VON K. TIKTAK". Geniet zoals de eerste Nederlandse druk. De opzet is hetzelfde als de Nederlandse druk, inclusief de zwart-wit foto's. Het "Systematisch overzicht" achterin ontbreekt echter omdat deel 1 niet in het Duits is uitgegeven. Daardoor is de omvang van het album 5 pagina's minder.

Er zijn geen plaatjes met Duits opschrift uitgegeven; de Nederlandse plaatjes werden ook aan de Duitse klanten geleverd. Alleen in het overzichtskader onderaan de plaatjespagina's zijn de Duitse vogelnamen vermeld.

*Een plaatjespagina in de Duitse uitgave,
met Duitse ondertitels*

TITA05

Plantenalbum. Neerland's bosschen en groene weiden

Neerlands bosschen en groene weiden. Door J. de Jonge. Eerste deel. Uitgave van de firma K. Tiktak – Koffie- en theehandel Groningen – Amsterdam. 1928

74 pagina's (2^e en 3^e druk 77 pagina's) vanaf het titelblad inclusief alfabetisch register, exclusief een pagina inhoud gevolgd door reclame achterin, en 15 ongenummerde bladen voor het opplakken van 120 kleurenplaatjes. Diverse zwart-wit foto's op aparte pagina's en in de tekst.

Kenmerken

De opzet van de Plantenalbums komt sterk overeen met die van de Vogelalbums, maar "gemoderniseerd". Ook dit album is gedrukt door Hoitsema (vermeld op de achterkant van het titelblad).

Dit album is iets kleiner (23,2 x 28,4 cm) dan de vogelalbums. Het is gebonden met linnen rug en beplakt voor- en achterplat. Beide albums hebben de rugopdruk "Plantenalbum K. Tiktak". De opdruk van de achterzijde is een vereenvoudigd vervolg van de voorzijde is.

Het boekwerk is weer uitgevoerd met dunne tekstbladen en dikke plaatjesbladen, maar bij deze albums zijn het opplakbladen. De tekstpagina's zijn van kunstdrukpapier, dat geen verzuringsvlekjes vertoont, en bij beide Plantenalbums zijn ook de dikke plaatjesbladen van betere kwaliteit. Op de plaatjesbladen zijn in een kader onderaan de nummers en namen van de plantenplaatjes vermeld, tamelijk overbodig, omdat hetzelfde onderaan op de plaatjes is gedrukt. Ook de plaatjes zijn iets kleiner geworden, circa 74 x 105 mm, en omdat het nu geen insteekplaatjes meer zijn zijn ze niet meer van stijf karton maar van dik papier. De plaatjes zijn gedrukt in offset, en samen met het tamelijk ruwe papier komen ze wat mat over. Op elk plaatje is een plant afgebeeld. De afbeeldingen zijn nu ingekaderd. Rechtsonder is het nummer van het plaatje gedrukt en midden onder de naam van de plant.

De plaatjes zijn genummerd 1 – 120, en zijn voor het merendeel gesignd: AMD (Annie M. Dommering), W.D.J. (Wim de Jager), AM (Annie Maschhaupt), AH ineengevlochten (Annie Hoekzema) of NK (Netty Klingen).

Inhoud

Ook inhoudelijk is de opzet vergelijkbaar met de Vogelalbums. Dit eerste boek bestaat weer uit twee delen. In het "Algemeen gedeelte", dat 24 pagina's beslaat (in de tweede druk uitgebreid naar 26), wordt een uitvoerige inleiding gegeven in acht genummerde hoofdstukken (iets over cellen, de "plantenmaatschappij", bestuiving, bevruchting, verspreiding van het zaad, systematisch overzicht van de planten – verder onderverdeeld – plantenbescherming en herbaria, en tenslotte Natuurbescherming in ons land). Bij dit deel behoren geen plaatjes, er zijn wel een aantal gerasterde zwart-wit foto's van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten in opgenomen. Het tweede "Speciaal gedeelte" geeft korte beschrijvingen bij de 120 planten-plaatjes, onderverdeeld in 7 hoofdstukken, min of meer verschillende biotopen.

TITA04B

2^e aangevulde druk, 1932.

TITA04C

3^e druk, 1934. Alleen het voorwoord is aangepast.

TITA06

Plantenalbum. Neerlands' bosschen en groene weiden

Neerlands Bosschen en Groene Weiden. Door J. de Jonge. Tweede deel. Uitgave van de firma K. Tiktak – Koffie- en theehandel Groningen – Amsterdam. 1930

74 pagina's (2^e en 3^e druk 77 pagina's) vanaf het voorlooptitelblad inclusief een lijst van geraadpleegde boeken en alfabetisch register, exclusief een pagina inhoud achterin, en 15 ongenummerde bladen voor het opplakken van 120 kleurenplaatjes. Diverse zwart-wit foto's op aparte pagina's en in de tekst.

N.B. Er is ook een bijdruk van dit album zonder schutblad en voorlooptitelblad voorin.

Kenmerken

De opzet van dit tweede Plantenalbum komt overeen met het eerste. Dit album is iets kleiner dan de Vogelalbums (23,2 x 28,4 cm). Het is gebonden met linnen rug en beplakt voor- en achterplat. Beide albums hebben de rugopdruk "Plantenalbum K. Tiktak". De achterzijde is bedrukt met een vereenvoudigd vervolg van de voorzijde. De prijswinnende gesigeneerde omslagtekening is van de heer Albert Klijne. In dit album is de drukker niet meer vermeld.

Het boekwerk is weer uitgevoerd met dunne tekstbladen en dikke plaatjesbladen, maar bij de plantenalbums zijn het opplakbladen. De tekstpagina's zijn van kunstdrukpapier, dat geen verzuringsvlekjes vertoont, en bij beide plantenalbums zijn ook de dikke plaatjesbladen van betere kwaliteit. Op de plaatjesbladen zijn in een kader onderaan de nummers en namen van de plantenplaatjes vermeld, tamelijk overbodig, omdat hetzelfde onderaan op de plaatjes is gedrukt.

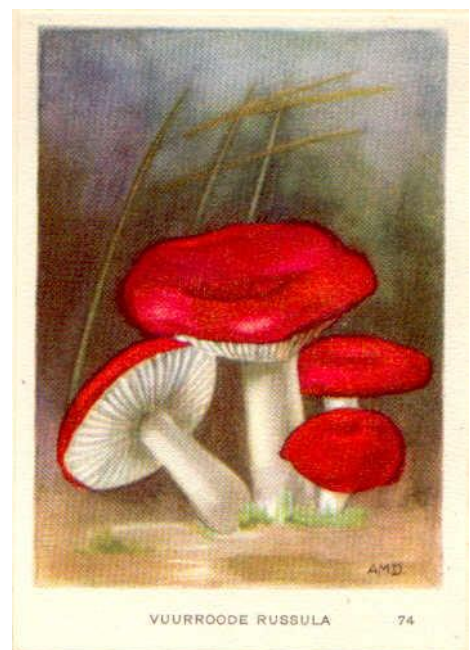
Ook de plaatjes zijn iets kleiner dan bij de Vogelalbums, circa 74 x 105 mm, en omdat het geen insteekplaatjes zijn zijn ze niet meer van stijf karton maar van dik papier. De plaatjes zijn gedrukt in offset, en samen met het tamelijk ruwe papier komen ze tamelijk mat over. Op elk plaatje is een plant afgebeeld. De afbeeldingen zijn nu ingekaderd. Rechtsonder is het nummer van het plaatje gedrukt en midden onder de naam van de plant.

De plaatjes, in dit deel nog maar van twee kunstenaars, zijn genummerd 1 – 120, en zijn allemaal gesigeneerd: AMD (Annie M. Dommering) of W.DE.J. (Wim de Jager).

Inhoud

In het eerste deel gaf de schrijver te kennen ook iets over de dieren en insecten te willen schrijven, het tweede deel gaat echter weer alleen over planten. Daarbij zijn ook paddestoelen en – ingevolge de wens van lezers – de meest bekende kamerplanten. De behandeling is weer opgedeeld in enkele biotopen: het land van riet en biezten, dicht bij huis, waar het zwartkopje zingt, tussen Calluna en Erica, en tussen Kieviten en Tureluurs, gevolgd door: paddenstoelen, in het herftsbosch, kamerplanten en tenslotte natuur in huis.

Het alfabetisch register van de plaatjes achterin is opgedeeld in Wilde planten, Paddenstoelen en Kamerplanten. Vermeld wordt dat de nomenclatuur van de kamerplanten erg onzeker is; hierbij is o.a. gebruik gemaakt van het album "Kamerplanten" van Verkade (1928).

TITA07

Voetbal in het Noorden

Voetbal in het Noorden. De opkomst en ontwikkeling van het voetbalspel in de Noordelijke provinciën door J.G. Greben. Uitgave van de N.V. Koffie- en Theehandel v/h K. Tiktak, Groningen – Amsterdam. mei 1939

[Uitgegeven ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de K.N.V.B. \(1889 – 1939\).](#)

72 genummerde pagina's vanaf het titelblad en 2 ongenummerde fotobladen van glad kunstdrukpapier tussengevoegd. Met 90 kleine, glanzende zwart-wit foto's en 15 grote foto's om op te plakken op mee genummerde plaatjesbladen.

Prijs: gratis voor 150 spaarpunten op de pakken koffie en thee.

Kenmerken

Goed uitgevoerd klassiek inplakalbum van klein kwarto-formaat (23 x 28 cm), ingebonden met bruine linnen rug zonder titelopdruk en beplakt voor- en achterplat. De witte achterzijde is blanco. Er is geen drukker vermeld.

De bladen zijn van een goede kwaliteit crèmekleurig papier dat weinig verzuringvlekjes vertoont, en de plaatjesbladen zijn van zwaardere papier dat de foto's goed kan dragen.

Bijzonder zijn de twee tussengevoegde (geplakte) bladen met foto's van officials (tussen pagina's 6/7 en 56/57).

De tekst is gezet in twee kolommen en is ingedeeld in 20 aaneengesloten hoofdstukken met vele tussenkopjes. De indeling van de plaatjesbladen lijkt op die van het album "Voetbalglorie" van Smith. Hier zijn de plaatjes echter elftalfoto's (liggend), terwijl er bij Smith veel spelersfoto's zijn (staand). Onderaan een blad met plaatjes is een kader afgedrukt met de titels van de plaatjes.

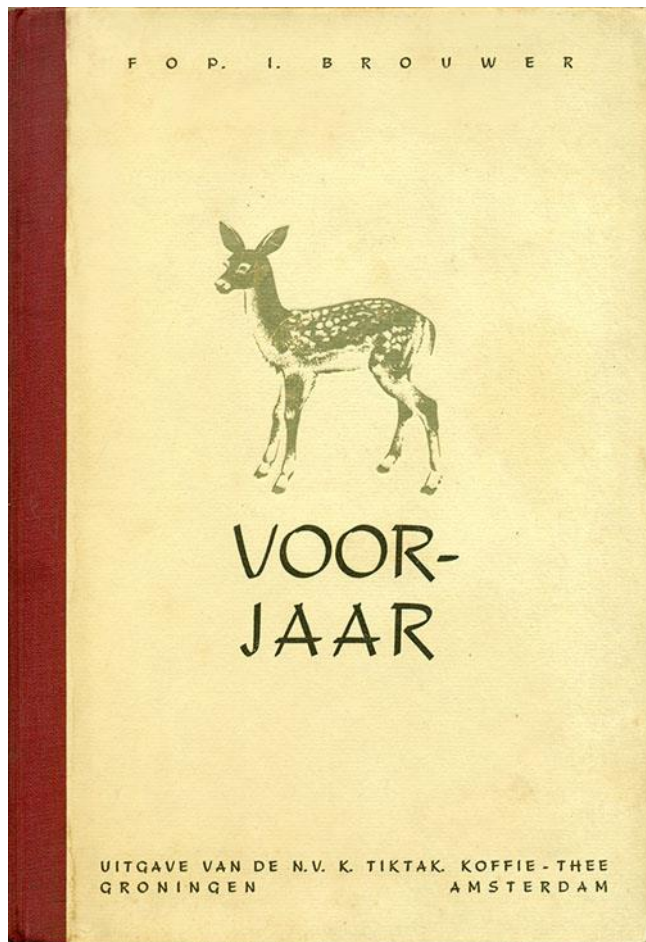
De 90 kleine foto's zijn genummerd 1 – 90, de 15 grote foto's I – XV.

Inhoud

Het album gaat over de geschiedenis van de voetbalsport in Nederland vanaf het "stenen tijdperk" zoals de auteur zelf zegt, waarin voetbal in het prille begin rugby en atletiek verdrong, via de oprichting van de KNVB in 1889, naar een overzicht van 50 jaar voetbalgeschiedenis in de Noordelijke provincies Groningen, Friesland en Drente. De beknopte geschiedenis van 76 verenigingen wordt behandeld, en daarna personalia, toernooien, historische gebeurtenissen et cetera.

*Plaat VII:
Een spelregelcursus voor scheidsrechters.*

TITA08 Voorjaar

„Voorjaar” door Fop. I. Brouwer, bioloog te Haren (Gron.).
Uitgave van de N.V. K. Tiktak, koffie – thee Groningen
Amsterdam. Voorjaar 1948

Dit album was bedoeld als het eerste van een nieuwe reeks natuuralbums, ingedeeld naar de vier jaargetijden. Daarvan is echter alleen dit ene deel verschenen.

96 pagina's vanaf het titelblad. 60 kleurenplaatjes om in te plakken op aparte plaatjespagina's of onder een hoofdstuk. Geen inhoudsopgave en register.

Kenmerken

Dit album is modernier uitgevoerd. Het is van romanformaat (19 x 27 cm) en heeft een eenvoudige gestileerde afbeelding in goud ingedrukt op de voorkaft. Ingebonden met donkerrode linnen rug met titelopdruk. De achterzijde is blanco. Het zachte, matte crèmegele papier van de koft is zeer besmettelijk. De drukker, Havé in Groningen, is onderaan de laatste pagina vermeld.

Net als bij de strips van Fiedelflier (Spar) uit die jaren, is een dun “krantenpapier” gebruikt, dat donkerbruin verkleurt en die kleur ook afgeeft op de plaatjes. Door het dunne papier is het boek met 96 pagina's toch tamelijk dun. Er zijn twee dikke vulstroken in opgenomen.

De 60 stevige aquarelplaatjes van 55 x 80 mm, zijn met vieren op een plaatjespagina geplaatst, of met tweeën onder een hoofdstuk, met het nummer en de naam

eronder. Een eigenaardigheidje is, dat de kaders voor het opplakken van de plaatjes veel te klein zijn.

De plaatjes van een onbekende kunstenaar zijn genummerd 1 – 60 en zijn ongesigneerd.

De slechte kwaliteit van het papier is niet wat we gewend zijn van Tiktak, die voor de oorlog juist een hoge kwaliteit papier gebruikte voor de albums. Dit is te wijten aan de moeilijke omstandigheden kort na de oorlog, waarover de schrijver aan het begin van het boek zegt:

Wij mopperen graag over de na-oorlogse omstandigheden, waaronder wij moeten leven. We krijgen te weinig textielpunten, onze schoenenbon wordt veel te laat geldig verklaard, we kunnen met onze brandstofbonnen niet of nauwelijks rondkomen en zo zou ik kunnen doorgaan.

Inhoud

Dit boek begint met een algemeen hoofdstukje “Natuur en Landschap van Nederland”. Daarna is het net als bij de voorgaande albums ingedeeld in biotopen: Voorjaar in Tuin en Park, Voorjaar langs de wegen, Voorjaar in de Wei, Voorjaar op onze plassen, Voorjaar in de sloot, Voorjaar in het bos, Voorjaar op de heide, en tenslotte Voorjaar langs de kust. De tekst is tamelijk uitvoerig, desalniettemin merkt de auteur aan het einde van het boek op: “een boek als dit is veel te dun is om een schrijver in de gelegenheid te stellen je vertrouwd te maken met alle heerlijkheden, die in voorjaartijd uit de natuur tot ons komen.”

Plaatje 8: De huiszwaluw, die in zijn eentje nog geen voorjaar maakt.
De ongesignde plaatjes doen sterk denken aan Rein Stuurman,
die in de vijftiger en zestiger jaren vele vogelalbums illustreerde.

Koffie- en Theehuis TIKTAK
Grote reclamepuzzel van 36 x 47 cm

